

ДЕЯКІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ЯКОСТІ ПРИБУТКУ ГОТЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Питання максимізації прибутку готельних підприємств в умовах ринкової економіки є актуальним як для науковців, так і практиків. Керівники підприємств, розробляючи програми розвитку підприємств, орієнтуються на досягнення високого рівня прибутку, що є основним джерелом фінансування діяльності та фундаментом для майбутнього розвитку підприємств.

Проблемам формування прибутку за останні роки присвячені праці багатьох авторів, таких як, Балченко З.А. [1, с. 133-155], Дурович А.П. [2, с. 183-200], Роглев Х.Й. [4, с. 232-255], Яковлев Г.А. [5, с. 134-140] та ін.

Але ще остаються не вирішеними питання аналітичного обґрунтування рішень по управлінню та оптимізації доходів і прибутку готельних господарств. Тому **необхідно аналізувати зміни в системі вимог** щодо управління та оптимізації доходів та прибутку готельних господарств, їх вплив на розширення можливостей використання методів економічного аналізу під час аналізу фінансової звітності з метою підвищення його ефективності, досягнення достовірності та якості інформації, яка надається користувачам звітності.

Без підвищення прибутковості готельних підприємств не може бути вирішена проблема організації і розвитку туризму в Україні, виведення його на світовий рівень, який забезпечує величезні прибутки підприємцям і доходи державі [3, 156]. Стратегія оптимізації доходу передбачає розробку заходів для його збільшення та обґрунтування ефективної структури джерел формування і напрямів використання доходу з виділенням тієї частки прибутку, яка необхідна для реінвестування.

Серед проблем управління прибутком готельного господарства найгостріше встає питання розробки стратегії - логічно побудованої програми перспективних заходів, спираючись на які підприємець зможе досягти поставлених цілей. Така стратегія передбачає розробку правил і прийомів, за допомогою яких досягається основна мета підприємництва – отримання прибутку.

Центром розробки стратегії формування та розподілу доходу готельного господарства виступає вироблення політики оптимізації всіх джерел утворення і напрямків використання доходу.

Вихідним моментом оптимізації доходів є оцінка витратомісткості послуг готельного господарства. За умов збитковості діяльності готельних господарств першою проблемою оптимізації доходу стає ліквідація збитковості і перехід до стабілізації фінансів і міцності.

Серед інших завдань оптимізації доходів готельних підприємств виділяються такі:

- розрахунок потреби в доході для досягнення стратегічних цілей підприємницької діяльності;
- раціоналізація структури джерел утворення доходу на основі пріоритетності й ефективності різних видів діяльності;
- розробка ефективної системи розподілу й використання доходу;
- визначення величини доходу, необхідної для одержання цільового прибутку від реалізації послуг;
- обґрунтування обсягів реалізації послуг, що забезпечать одержання цільового доходу і досягнення стратегічного рівня запасу фінансової міцності;
- максимізація інших джерел доходу готельного підприємства.

Перераховані завдання можуть змінюватися залежно від стратегічних цілей, обсягів і видів діяльності підприємства, економічної ситуації в країні та інших внутрішніх та зовнішніх факторів.

На наш погляд вважається доцільним звернути увагу на раціоналізацію структури джерел утворення доходу на основі пріоритетності й ефективності різних видів діяльності, тому що при управлінні прибутком підприємства важливо враховувати якісну характеристику розвитку підприємства. В зв'язку з цим виникає необхідність розгляду поняття “якість прибутку” – це узагальнена характеристика структури джерел формування прибутку підприємства. Існує тлумачення високої і низької якості прибутку підприємства. Висока якість операційного прибутку характеризується зростанням обсягу послуг, що надаються та зниженням рівня операційних витрат тощо, а низька – зростанням цін на послуги без збільшення обсягів їх надання.

Здійснення кількісної оцінки якості прибутку підприємства можливо на основі фінансових підходів та коефіцієнтів.

Загальну оцінку діяльності підприємства (операційну, інвестиційну та фінансову діяльність) можливо дати за допомогою показника якості прибутку ($Y_{п}^{Ск}$), який розраховується на основі прибутку підприємства до сплати відсотків за позичками та податків, а також сукупного капіталу (валюта балансу підприємства).

Якщо оцінка якості прибутку підприємства стосується безпосередньо інтересів власників, то в основу цього показника потрібно покласти величину прибутку підприємства після відрахування відсотків за позичками і податками, а також власного капіталу ($Y_{п}^{Вк}$).

За допомогою даних показників якості прибутку ($Y_{п}^{Ск}$ та $Y_{п}^{Вк}$) виникає можливість зовсім по-іншому підійти до вимірювання економічної ефективності розвитку підприємства, тобто здійснити оцінку операційної діяльності підприємства на базі поточних витрат ($E_{ф}^{Ск}$ та $E_{ф}^{Вк}$), а також цей метод дозволяє визначити якість прибутку підприємства та оцінити ефективність його діяльності за складовими прибутку, тобто за рахунок прибутку від основної операційної діяльності, іншої операційної діяльності та фінансової діяльності.

Розрахуємо показники якості прибутку та дамо оцінку операційної діяльності ЗАТ “Лондонська-Брістоль” на базі поточних витрат за 2009 – 2010 роки (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Вихідна інформація для аналізу якості прибутку та оцінки операційної діяльності

Показники	2008 рік	2009 рік	2010 рік
Прибуток підприємства до сплати відсотків за позичками та податків, тис. грн.	1155,5	78,9	-23161,0
у тому числі:			
- від основної операційної діяльності	-2744,0	-1417,7	-166,0
- від іншої операційної діяльності	3527,3	1410,4	-19145,0
- від фінансової діяльності	372,2	86,2	-3850,0
Сукупний капітал, тис. грн.	97472,6	128732,4	104881,0
Власний капітал, тис. грн.	8658,7	6709,4	-14388
Поточні витрати підприємства, тис. грн.	10880	11942,0	30902,0

Як свідчать дані, наведені у таблиці 1, аналізоване підприємство у 2008 та 2009 роках було прибутковим, а у 2010 році отримало збиток, крім того якщо у 2008 році та 2009 році підприємство отримувало прибуток від іншої операційної діяльності та фінансової діяльності, а від основної операційної діяльності збиток, то у 2010 році воно отримало збиток від усіх видів діяльності, але спостерігається тенденція зменшення збитку від основної операційної діяльності. Що стосується сукупного капіталу, то у 2009 році він збільшився порівняно з 2008 роком, а у 2010 році він збільшився порівняно з 2008 роком, але зменшився порівняно з 2009 роком. Власний капітал підприємства у 2009 році зменшився порівняно з 2008 роком, а у 2010 році він має від’ємне значення. Поточні витрати підприємства за аналізований період постійно збільшуються.

Таким чином, за допомогою вищенаведених даних, ми можемо проаналізувати якість прибутку підприємства та дати оцінку його операційній діяльності (табл. 2).

Виходячи з даних таблиці 2, ми можемо зробити висновок, що зменшення якості прибутку обумовлено насамперед від’ємними результатами іншої операційної діяльності та

Таблиця 2

Аналіз динаміки якості прибутку та оцінка операційної діяльності
на базі поточних витрат

Аналіз якості прибутку та оцінка операційної діяльності на базі поточних витрат відносно сукупного капіталу				Аналіз якості прибутку та оцінка операційної діяльності на базі поточних витрат відносно власного капіталу			
Показники	2009 рік	2010 рік	відхилення	Показники	2009 рік	2010 рік	відхилення
Якість прибутку, тис. грн. ($Y_{п}^{Ск}$)	-1447,1	-23225,3	-21778,2	Якість прибутку, тис. грн. ($Y_{п}^{Вк}$)	-1083,4	-23030,7	-21947,3
У тому числі				У тому числі			
- від основної операційної діяльності	2206,3	989,0	-1217,3	- від основної операційної діяльності	1342,4	-2508,1	-3850,4
- від іншої операційної діяльності	-3248,0	-20294,1	-17046,0	- від іншої операційної діяльності	-2137,6	-16815,0	-14677,5
- від фінансової діяльності	-405,4	-3920,2	-3514,9	- від фінансової діяльності	-288,2	-3707,6	-3419,4
Економічна ефективність розвитку підприємства, % ($E_{ф}^{Ск}$)	-12,12	-75,16	-63,04	Економічна ефективність розвитку підприємства, % ($E_{ф}^{Вк}$)	-9,07	-74,53	-65,46
У тому числі				У тому числі			
- від основної операційної діяльності	18,48	3,20	-15,28	- від основної операційної діяльності	11,24	-8,12	-19,36
- від іншої операційної діяльності	-27,21	-65,67	-38,46	- від іншої операційної діяльності	-17,90	-54,41	-36,51
- від фінансової діяльності	-3,39	-12,69	-9,3	- від фінансової діяльності	-2,41	-12,0	-9,59

фінансової діяльності, це у свою чергу призвело до зменшення економічної ефективності розвитку підприємства. Дані аналітичні розрахунки можуть бути покладені в основу розробки заходів щодо покращення ефективності діяльності готельного підприємства саме за рахунок нейтралізації негативних тенденцій.

Запропоновані методичні підходи щодо оцінки якості прибутку готельного підприємства можуть стати інструментом антикризового управління найбільш вразливих видів діяльності.

Література

1. Балченко З.А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України: Навч. посіб. – К.: КУТЕП, 2006. – 232 с.
2. Дурович А.П. Маркетинговые исследования в туризме: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2008. – 384 с.
3. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
4. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту: Підручник. – К.: Кондор, 2009. – 408 с.
5. Яковлев Г.А. Экономика гостиничного хозяйства. Учеб. пособ. – М.: Издательство РДЛ, 2006. – 224 с.